

S. SONGI RAAMATUKAUPLUS

Ajaloochr

568.

ikl.

Võu seimars

F. Eisen.

TRÜKIKODA — WÖRUS

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM 23 lk.
FOND K 45500-1

Sisu.

1. Rahvaste rändamine 3.
2. Karl Suur 4.
3. Bütsantsi riik 5.
4. Vene mütoloogia võrdlus meie
omaga 7.
5. Slaavlast 8.
6. Germani, slaavi ja Soome-Ugri rahvaste
riikide tekimisest 10.
7. Kivi-, pronksi- ja raua-aeg 13.
8. Esivanemate tarbeasju 15.
9. Muinaslinnad 16.

10. Valderüar Eriku säädused	18.
11. Hansa kaubateed	20.
12. Ordu läänioigused Harju ja Viir
lääni meestel	22.
13. Riia konsiiliumi otsused	23.

1. Rahvaste rändamine.

saksid, jütlasted
 burgundid.
 vandaalid.
 langobardid.
 hunnid.
 araablasted
 alaneunid.

ungarlasted.
 ida gootid.
 frankid.
 svablasted.

2. Karl Suur (768-814)

25. 9. 29.

1. Karl Suure iseloom.

2. Välispoliitika:

- a. Võitlus saksidega
- b. " araablaste
- d. " langobardidega,
- e. Keisriks kroonimine.

3. Sisepoliitika:

- a. Riigikorraldus,
- b. Haridus, usk,
- d. Sõjaväe korraldus.

4. Riigi jagamine.

Franki riigi lagunemine.

- 1. Riigi jagamine Ludvig Püha ajal.
- 2. Pülid pärijate vahel.

3. Bütsantsi riik.

Kava.

Ida-Rooma riigi geograafiline asend.
" " " korraldus.

Erakonnad - tülid. Keisrite valimine.
Sisemised tülid. Keisri võimupiirid. Keisri isik-
lik elu.

1. Austianus Suure riigikorraldus.

Sõjad. Vastaste mäss. Usukorraldus. Kirikud
ja templid. Kaubandus ja tööstus. Rahu-
tused pärast Justiaanust. Proonitülid. Naab-
rid rüüstavad Ida-Rooma riiki. Keiser
Heraklio. Riigi vähenemine.

2. Issaurlaste valitsus ja kiriklikud olud.

- a. Issaurlased Bütsantsi valitsejatena.
Leo III võitlus araablastega
- b. Leo III riigikorraldus - ekloge.
jaotus maakondadesse.

d. Usk.

1. Kloostrite tekkimine.
2. Pilditüli.
3. Vaimulikud keisrite mõjualused.

3. Slaavlased. - Bulgaarlased.

1. Slaavlaste algkodu ja rändamine.
2. Ühiselu korraldus.
3. Ristiusu saamine.
4. Bütsantsi alla langemine.

4. Makedoonia sugu ja riiklikud olud.

1. Kaubanduse õitseage.
2. Sojaväe korraldus.
3. Mõisa ja talu vaherord.
4. Suurmaapidada
5. Välised vaenlased.

5. Bütsantsi vaimuelu.

1. Hariduse olud
2. Ajalookirjutajad.
3. Corpus juris.
4. Kunstid: Bütsantsi stiil.

4. Vene mütoloogia võrdlus meie omaga.

15. 10. 29.

1. Vene mütoloogiast meie omaga võrreldes leiame neis kaunis palju ühiseid jooni.

Venelaste pääjumalaks oli Bog- Lagh, eestlastel oli Paara. Mõlemad rahvad austasid looduses haldjaid.

1. Jumalaid teeniti pühades hiites, kusjuures nad ohvreid toid. Ohvriks toodi ehteid, igasugu esemeid, loomi ja häärikordadel isegi in-

mesi. Ohverdati ahvrikividel.

Venelased kumardasid sejuures ka kiijusid, kuna meie esivanemad seda ei teinud.

3. Venelased, kui ka meie esivanemad uskusid hinge surematusse. Surnule pandi hauda töö riistu ja kalmul peeti peisööminguid. Üks kord aastas peeti hingede püha, mil surnutele pandi toituväija.

5. Slaavlased.

15. 10. 29.

a. Rahvas.

Idas slaavlased, Värjäägid, Polovitsid.

b. Usk.

Politeism. Pääjumal Dagh-Bog, piksejumal, jne.

Kombed: ohverdamine, kättemaks. Ristiusk toodi (988) Bütsantsist. Olga ja Vladimir. Kadu-
sid metsikud kombed.

d. Kultuur ja majanduselu.

Kultuur alguses madalal järjel. Ristiusu vastuvõtt. Kultuuri tõus: kirjanduse muretsimine, koolide asutamine. Kirill ja Methodus. Bütsantsi shiituskunst.

Kaubandus (Bütsantsiga, araablastega ja L-Euroopaga) Põllundis.

e. Poliitika.

Sisepoliitika: suguvõsaliin troonipärimine. Toonituled. Polovitsid; lahkumine Kiievi maadest. Vürstid: valitsemine bojaaride kaudu. Rahvakoosolek. Vetse. Ametnikud.

Välispoliitika: sõõrkõigud naabermaale. Maksud. Tatarlaste käik Venesse 1236. Peine käik 1237. Tatarid ike.

6. Germaani, Slaavi ja Soome-Ugri rahvaste riikide tekkimisest.

23.10.29

Sajand.	Rahvas	Usk, kultuur	Riik.	Ahiskondlik korraldus	Majandus
V - IX sajandid	Germaanid Romaanid	Polüteism (loodusekultajad). Ristiusk I. sajandi lõpul Glo- dowichi ajal kloostrid - hariduse levitajad.	Franki. a. Merovingid. b. Karolingid.	a. Kuningas b. ametnikud. d. Rahva- koosolekud e. Sääduised. (Saali-Franki sääduised tähtsamad).	a. Põllundus b. Kaubandus c. Tööstus (käsitöö).
VII - IX sajandid	Venelased.	Polüteism (looduse ja kujude austam). Ristiusk (kreekaõrgaan) toodi 988 Vladimiri ajal Kerjanduse tekkimine. Ajaloouuringu tekkimine (Nestor)	Kiievi. Olga ja Vladimir.	a. Vürst-ülem valitseja Võtab maksu ja mõistab kohut.	a. Kaubandus b. Põllundus

Sajand.	Rahvas.	Usk. kultuur	Riik.	Ühiskondlik korraldus.	Maajandus.
<u>I</u> - <u>XIII</u> .	Skandinaav- lased.	Polütekoon (looduseaustam) Ristiusk (Rooma-kat.) 12. sajand Hariduse tekumine. Kloostrid hariduse keskusteks.	Taani Rootsi, Norra.	a. Hünimaa, (Rahvakoostus) b. Ametnikud d. Seisuslik kord.	a. Kaubandus b. Tööstus. d. Põllundus
<u>I</u> - <u>XIV</u> .	Soomlased.	Polütekoon (looduseaust- amine) Ristiusk (Rooma-kat.) 12. sajand Hariduse tekumine.	—	Sugukonnad: a. vanema? b. nõuandjad d. rahvakoos- olek.	a. Põllundus. b. Kaubandus d. Jaht.
<u>VII</u> - <u>XIII</u> .	Eestlased, Liivlased.		—		

7. Kivi - pronksi - (meie maal)

13. XI. 29.

Aja nimetus.	Aeg.	Asustajad.
<u>I. Kiviaeg.</u>	Kuni 1500 a. e. Kr.	Leedu soost rahvad
<u>II. Pronksi-aeg.</u>	1500 - ⁵⁰⁰ 900 a. e. Kr.	Leedu soost rahvad ja Goolid.
<u>III. Rauda-aeg.</u>	500 a. e. Kr. - 2000 p. Kr.	Vahemere mail asustasid rauda-aega roomlased, germaaniased, ja skandinaaviad rootslased, norralased.
a. Eel-Rooma rauda-aeg.	900 a. e. Kr. - Kr.	
b. Rooma rauda-aeg.	Kr. sünnist - 500 a. p. Kr.	
c. Rahvaste rändamis-aegne rauda-aeg.	500 - 100 p. Kr.	
d. Vikingide aeg.	1000 - 1200	

ja raua-aeg.

Eluviisid	Usk ja matuse- kombed.	Aja iseloom.
Kalandus, jaht.	Matiti tervelt; ka põletati. Polüteism (looduse- austajad).	Parheasjad val- mistati kivist.
Kalandus, jaht, osalt ka põllundus.	Matiti ka tervelt; ha- rilikeult põletati. Polüteism. Põrmude ehitati kalm. Sur- nule riistu hau- da kaasa.	Karbi- ja ehtasjad pronksist.
Kindel asukoht. Põllundus, kar- jandus.	Mõnes kohas ristiusk. Matusepaikades ehitati kivist var- uühishauad.	Kultuur kõrgem. Tekkis riike. Kes-Euroopa ja Soome-Ugri rah- vad võtavad rist- tiusu vastu.

8. Esivanemate tarbeasju.

27. XI. 29.

Pronksist
odaots.

Kivikarves. 2

Luust värster.

Luust nooleots.

9. Muinaslinnad.

3. XII. 29.

Muinaslinnad asendasid Nana Eesti Iseseis-
vuse ajal meie maal ^{kindlusi} muinaslinnad. Mui-
naslinnad olid esivanemate varjupaigaks ja vaen-
laste kallaletungi ^{sõja} lähikohaks sõja ajal.

Muinaslinn ehitati maa-alale, kus suurem
osa linnakaitsemisest jäi looduse hoolde. Sellisteks
kohtadeks olid mäed, piiratud järvest või orgudest,
kuna linn piiratud valliga, mis kivist või lähe-
mast ümbrusest saad ainetest ehitati, sidudes need
sambлага või saviga (mullaga). Müüris oli harili-
kult kaks väravat. Ühte neist tarvitati ainult sõ-
ja-ajal tagavara-värvavana. Oli muinaslinnu ka
ilma (avauseta) väravata. Need oli avaus müüris,
mis sõjaajal sulgi.

Linna õuel oli kair, sagedasti ka mitu, mis hä-
davajalik sõja-ajal.

Muinaslinnu, mis asusid mäel, kaitsitud loo-
duse poolt, nimetatakse linnamägedeks.

Linnad aga, mis tasandikul asuvad ja mida
inimene ise kindlustanud, ehitades kõrge valli või
kaevodes linna ümber laia kraavi (et muuta ras-
keks vaenlase ligipääsu), nimetatakse maalinnadeks.

Kõrge rohkem linnamägesid leiame Võru- ja Tartu-
maal, kus soodustavad mäed nende tekkimist.

Ar

11. Väldemar-Eeriku õigused - säädused.

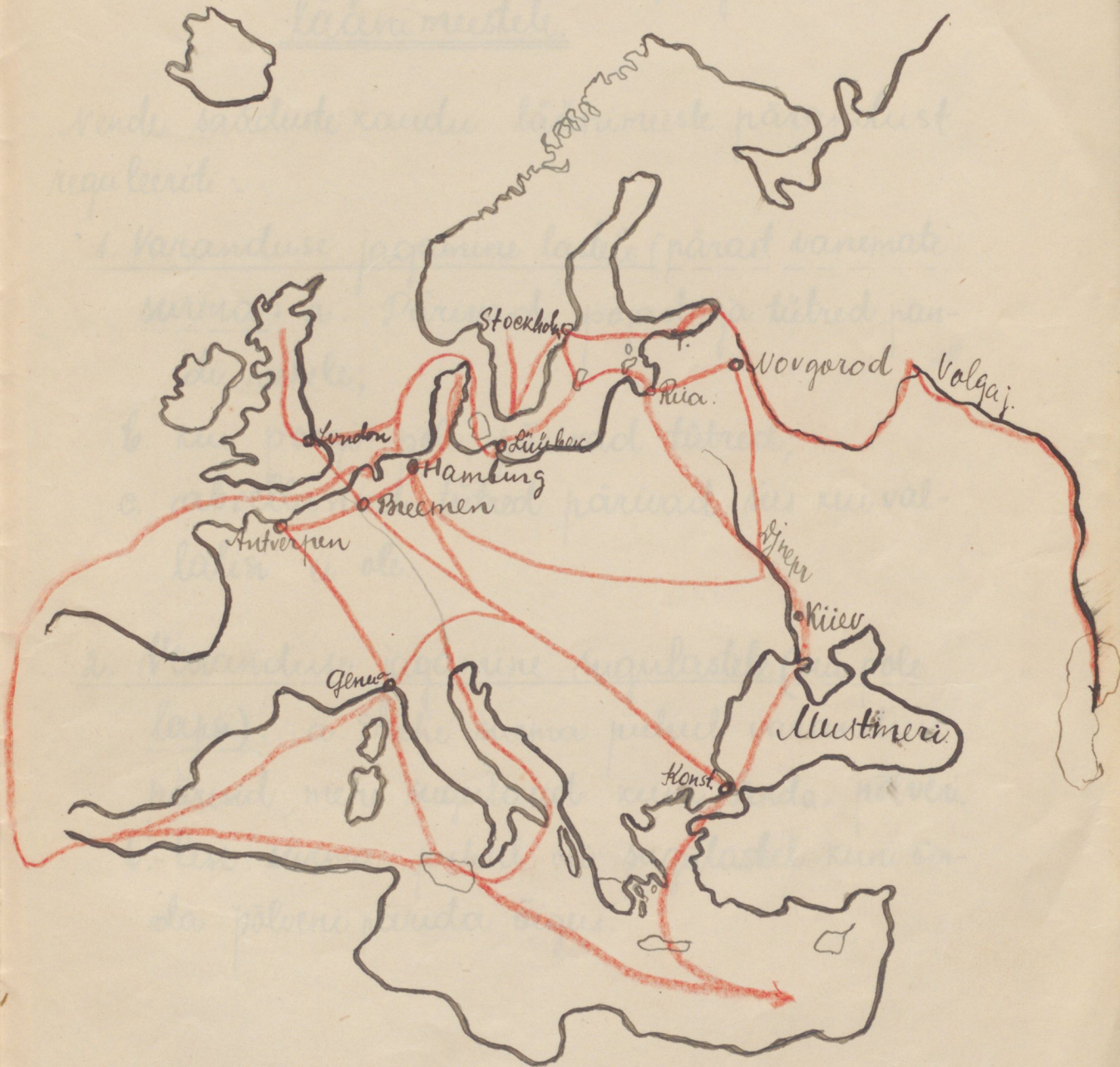
11. II. 30.

1. Iga läänimees kuninga surma puhul on kohustatud sõitma üle mere ja võtma vastu lääni aasta ja kuue nädala jooksul. Et maa abaliselt vaenlaste tottu hädasohus, lubab kuningas osal ühel, teistel järgmisel aastal tulla vastuvõtma lääni.
2. Läänimeeste tulekul kuningas on kohustatud neile lääni andma ja varustama teatud õigustega.
3. Läänimees peab vanduma kuningale ustavust ja kaitsma maad vaenlaste vastu omal kulul; vangistuse puhul lunastuvad ise, kandes kõik rahjud.
4. Läänimehe surma puhul poeg on kohustatud sõitma üle mere, täpselt tähtajaks.
5. An vendi kaks või kolm, kogukäsi pärandub ühelt teisele; vastuvõtja surmapuhul järgmine peab selle võtma vastu aasta ja kuue nädala jooksul.
6. Lääni jagamise puhul kogukäsi on lõpnuud. järgmise lastetu surma puhul osa omandavad need, kel sellers õigus, makstes jõudumööda eelmise võlad. puhul, kui tal on naine või vallalisi tütreid, saavad viimand sellest varast eluajaks pajuki.

7. Eitab kuningas kogukäe läänitamist, läänimees tõestagu seda dokumentega või usaldusväärsete inimestega.
 8. Kogukäe omanik võib müüa oma vara ainult häda-
sinnil. Kui aga see, kel esimene ostuõigus, vara ei taha,
või müüa vara igatihele.
 9. Selline müümine muuab kogukäe pantimine aga mitte.
 10. Eitab keegi läänivara ötu- või pantmise-pakkumist,
tõendagu seda kaks kuningameest.
 11. Keeldub kuningas andmast lääni sääduslikele län-
nipidajale, tõendagu viimase õigust kaks kuningameest.
 12. Lasteta naine pärib surnud mehe vara, maksab võlad;
pärandab vara mehe pärijale, viimase puudumisel -
kuningale.
 13. Alaealistel pärijail olgu eestkostjaks isa lähem sugu-
lane, selle puudumisel kuningas.
 14. Kahetistkümmne aastased pärijad on juba täisealised
ja pole kohustatud võtma eestkostjat.
 15. Pütar on vaba läänikohustest ja ilma lääniva-
rast; tal on eluaegne ülespidamine isa pärandusest.
-

18. II - 30.

12. kansaühingu kaubateed.

1872

1872. aasta Eesti ja Lätia kaardid

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

See kaart on koostatud 1872. aastal.

Ordu läänioigused Harju ja Viiru
läänimeestele.

26.11.30

Nende säaduste kaudu läänimeeste pärandust reguleeriti:

1. Varanduse jagamine lastele (pärast vanemate surma):
a. Pärivad pojad ja tütreid pandi mehele;
b. kui poegi pole, pärivad tütreid;
c. abellunud tütreid pärivad siis kui valalised ei ole.
2. Varanduse jagamine sugulastele (kui pole lapsi):
a. Mehe surma puhul varanduse pärisid mehe sugulased kuni 5enda põlvni.
b. - lese surma puhul oli sugulastel kuni 5enda põlvni pärida õigus.

Riia konsiiliumi otsused 1428a.

Rahva seisukorra parandamise-kavatsused:

1. Preestrite valimisest: a. preester osaku rahva keelt;
b. - taistku korralikult ametirohuseid.
2. Pühapäeva-pühitsemine: a. - töö keelatud (pääle
hüda-abitöö), b. - laadapidamine (pääle toitainete
müümise) keelatud.
3. Ostmisest ja müümisest: a. - keelatud petmise teel
kauba-omandamine; b. - talupojal on õigus igatihele
oma kaupra müüa.
4. Paganauzu kombed keelatud.
5. Kaotatagu kohtumõistmisel sunniabinõud (tule-
proov, külma- ja kuumavee-proov).

Säädused anti teada igal pühapäeval kirikus. Säa-
duse-rikkujaid karistati kirikuwandeaga.

Lw. 5 III. 30.